

नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेड

आ.व. २०६४।६५ मा धितोपत्र बजारका गतिविधि सम्बन्धी प्रेश विज्ञप्ति

आर्थिक वर्ष २०६४।६५ धितोपत्र बजार यसका गतिविधिहरु र बजार सुधार एवं आधुनिकीकरण दुवै दृष्टिकोणले विशेष उल्लेख्य रहेको छ । दोश्रो जनआन्दोलन पश्चात विस्तारै बढोत्तरीतर्फ उन्मुख धितोपत्र बजार खास गरी नेपाल राष्ट्र बैंकले बैंक तथा वित्तीय संस्थाको चुक्ता पूँजी दोब्बर गर्ने नीतिको कारणले बजार असाधारण रूपले अगाडि बढदै गएकोमा उक्त बैंककै मार्जिन लेण्डिङ कडा गर्ने र संस्थागत शेयर घटाउने सम्बन्धी नयाँ नीति जारी भए पछि धितोपत्र बजार केही समय प्रभावित (केही हासोन्मुख) भए तापनि बजार बढोत्तरी तर्फ नै उन्मुख भई यथार्थ धरातलभन्दा निकै माथि रह्यो । यस बृद्धिमा शेयर कारोबार अटोमेशन सहित बजार सुधारले समेत थप योगदान गरेको छ । आ.व. २०६३।६३ मा रु. ३.४५ अरब धितोपत्रको कूल कारोबार आ.व. २०६३।६४ मा रु. ८.३६ अरब पुगेकोमा आ.व. २०६४।६५ मा रु. २२.८३ अरब पूँजी १७२.८ प्रतिशतको उच्च दरले बृद्धि भएको छ । २०६३।६४ को कारोबारको तुलनामा यो भण्डै तेव्वर रहेको छ । दैनिक औषत कारोबार समेत रु. १-२ करोडबाट चौवर बृद्धि भई ९-१० करोड हुने गरेको छ । उक्त वर्ष कारोबार भएको शेयर संख्या र कारोबार संख्या पनि क्रमशः ५८ प्रतिशत र २६ प्रतिशतको बृद्धि देखिन्छ ।

२०६२।६३ मा बजार पूँजीकरणको रु. ९७ अरबबाट २०६३।६४ मा रु. १८६ अरब (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको २६ प्रतिशत) र गत २०६५ आषाढमा यो पूँजीकरण रु. ३५४ अरब (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ४३%) पुगेको छ । बजार पूँजीकरण यस वर्ष करीव ८९ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । सूचिकृत कम्पनीको संख्या आ.व. २०६३।६४ को १३५ बाट पाँच कम्पनी खारेज भए तापनि १४३ पुगेको छ । त्यस्तै २०६२।६३ मा ३८७ अंकमा रहेको नेप्से परिसूचक २०६३।६४ मा ६८४ अंकमा पुगेको थियो भने २०६५ आषाढमा ९६३ अंकमा पुगेको छ । उक्त अंक २०६३ आषाढको तुलनामा २७९ अंक अर्थात् ४१ प्रतिशतले बढी छ ।

आ.व. २०६३।६४ देखि बजारलाई नीतिगत एवं संस्थागत सुधार गर्न प्रयासहरु गरिए तापनि आ.व. २०६४।६५ मा सुधारको साथै आधुनिकीकरण गर्ने महत्वपूर्ण कार्यहरु भएका छन् । २०६४ भाद्र ७ देखि खुल्ला बोलकबोल प्रथा हटाएर अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त स्वचालित कम्प्युटरकृत कारोबार प्रणालीको शुरुवात गरियो जसबाट यो बजार आधुनिकीकरणको चरणमा प्रवेश गरेको छ भने परिमार्जित website www.nepalstock.com मार्फत २०६४ मार्ग १२ देखि कारोबारको Live Activities (Real Time Information) दिन शुरु गरिएको छ । स्वचालित कम्प्युटरकृत कारोबार प्रणालीलाई २०६४ असोज देखि नै WAN (Wide Area Network) मा आधारित गरी दलालको कार्यालयबाट यस स्टक एक्सचेन्जसंग Online Trading समेत शुरुवात गरी २०६५ आषाढ भित्र पूरै दलालहरु WAN अन्तर्गत कारोबार गरिरहेका छन् । यस व्यवस्थाले मुख्यतः स्टक एक्सचेन्जको कारोबार स्थलमा सीमित दलाल संख्यालाई पूर्वाधारको विकास र नियमनकर्ताहरुको नियमन एवं सुपरीवेक्षण क्षमताको विकासको साथसाथै क्रमशः दलाल ईजाजतको खुला नीतिको वाटो तर्फ उन्मुख गराएको छ ।

कारोबार चाप बढी समय कम भएको महशूस गरी खासगरी स-साना लगानीकर्ताहरुलाई लाभान्वित गराउने उद्देश्यले २०५० साल देखि दुई घण्टाको कारोबार समयलाई हालै तीन घण्टा बनाईएको छ भने बजारलाई सुधार गर्दै लैजाने क्रममा एकै दिन नेप्से ईण्डेक्सको उच्च परिवर्तन भएमा बजारको पूरै कारोबार बन्द गर्ने (Trading halt) लगानी मैत्री (Investors' Friendly) व्यवस्थाको समेत शुरुवात गरिएको छ । त्यस्तै गरेर लगानीकर्ता सहित सरोकारवालाहरुलाई बढी सूचना उपलब्ध गराउने उद्देश्यले २०६४ चैत्र देखि NEPSE News Letter र Securities Market Review and Statistic को प्रकाशन शुरु गरिएको छ ।

खारेज भएका र सूचिकरण हुन नसकेका कम्पनीहरुको शेयरको खरीद/विक्री गराउने उद्देश्यले ओ.टि.सी. बजार २०६५ आषाढदेखि संचालन गरिएको छ । तर यसको महत्व बुझाई कारोबार गराउने चुनौति भने रहेको छ ।

बजारलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन दलाल व्यवसायी संख्या बढाउन ईजाजत सिफारिशको लागि स्पष्ट एवं पारदर्शी छनोट विधि बनाई यसको प्रकृया अगाडि बढाईयो ।

२०६५ आषाढदेखि स्टक एक्सचेन्जको संरचनात्मक परिवर्तन गरिएको छ जस अनुसार यो संस्थाको पूँजी बृद्धि गरी नाफामुलक संस्थामा परिणत गरी संचालक समितिमा दलाल व्यवसायी र धितोपत्र बोर्डको प्रतिनिधित्व समेत हटाईएको छ । यसबाट निजीकरणका गर्नका लागि मार्गप्रशस्त समेत भएको छ ।

यसरी बजार सुधारको साथै आधुनिकीकरणको युगमा प्रवेश गरे तापनि केन्द्रीय निक्षेप प्रणाली (CDS) स्थापना गरी बजारलाई पूर्ण आधुनिक बनाउन मुख्य चुनौति एकातर्फ छ भने दलाल संख्या बढाई प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण बनाउने देखि लिएर संरचनात्मक सुधार मार्फत रियल सेक्टर कम्पनीलाई यस बजारमा ल्याई वित्तीय क्षेत्रको प्रभुत्व कम गर्नु पर्ने चुनौति समेत रहेका छन् ।